

Jan Decyk

"Wierzę w życie wieczne", Divo Barsotti, Kraków 2009 : [recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 47/2, 246-249

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

logii w tym kraju. Trzeba jeszcze wspomnieć, że Peter Dubovski SJ zainicjował też wydawanie *Studia Biblica Slovaca*. Swą treścią i solidnością wrosło ono już w kulturę biblijno-teologiczną Słowacji i stało się agorą ciekawych i twórczych dyskusji oraz opracowań.

Józef Kulisz SJ

Divo Barsotti, *Wierzę w życie wieczne*, tłum. z jęz. włoskiego Katarzyna Kubis, Wydawnictwo OO Franciszkanów „Bratni Zew”, Kraków 2009, ss. 127. (Tytuł oryginału: *Credo nella vita eterna*, Edizioni San Paolo s.r.l., 2006.)

Divo Barsotti, włoski pisarz – kapłan, uznawany jest za jednego z najwybitniejszych autorów tekstów z dziedziny mistyki, teologii duchowości minionego stulecia. Przez ponad trzydzieści lat wykładał teologię we Florencji.

Jest założycielem Wspólnoty Dzieci Bożych, rodziny zakonnej skupiającej mnichów, osoby duchowne żyjące w domach wspólnotowych oraz osoby konsekrowane żyjące w świecie.

Wydał ponad 150 książek, poświęconych problematyce duchowości chrześcijańskiego Wschodu. Wiele z nich zostało przetłumaczone na języki obce. Publikacją *Chrześcijaństwo rosyjskie* przyczynił się do popularyzacji we Włoszech wielu postaci Kościoła prawosławnego.

Dotychczas w polskim wydawnictwie Ojców Franciszkanów „Bratni Zew” w Krakowie ukazały się (2009 r.) tłumaczenia dwóch cennych pozycji D. Barsottiego: *Dzień z Chrystusem* oraz *Pascha z Chrystusem i Jak zrozumieć Mszę Świętą*.

Pierwsza traktuje o świętości człowieka, w sposób prosty a zarazem głęboki, przekazując fundamentalne prawdy dotyczące chrześcijańskiego życia w świętości i uwielbieniu Boga w codzienności, poprzez zwyczajne czynności wykonywane w łączności z Chrystusem, przez Chrystusa i w Chrystusie.

Druga poświęcona jest przybliżeniu Misterium eucharystycznego w oparciu o ofiarę, komunię i obecność Chrystusa. Swoje przemyślenia

na temat Eucharystii koncentruje autor na najistotniejszym zbawczym i mesjańskim aspekcie dzieła Chrystusa, które Sobór Watykański II ujął słowami: *Chrystus w swoim własnym ciele zadał śmierć wrogości, a wyniesiony do chwały przez zmartwychwstanie wlał Ducha miłości w serca ludzkie* (KDK 78). O. Barsotti podkreśla, że uśmiercenie nienawiści dokonało się w Wielki Piątek, zaś wylanie Ducha miłości na ludzkie serca jest dziełem Paschalnego Misterium. Ono właśnie – przeżywane jest w misterium Eucharystii, która znajduje się w centrum misterium Kościoła i zbawczego dzieła Chrystusa. Akcentuje więc paschalność tajemnicy Eucharystii, uzewnętrzniającą się poprzez: ofiarę, ucztę i obecność.

Recenzowana książka *Wierzę w życie wieczne* jest kolejnym niezwykle interesującym dziełem tego autora, które przybliży teologiczne prawdy, prawdy wiary, tym razem o wymiarze eschatologicznym. Dokonuje tego w oparciu o ostatni artykuł „Symbolu wiary”.

Książkę otwiera wprowadzenie autorstwa M. Anny Marii Canopi, benedyktynki, która przedstawia główne idee książki D. Barsottiego. Po wprowadzeniu następuje 12 rozdziałów, ale nie ma zwyczajnego zakończenia czy podsumowania. Tytuły oddają zamysł autora i sygnalizują treść poruszanych zagadnień: Czym jest życie wieczne?; Pocieszająca prawda; Wieczne istnienie każdego w Bogu; Komunia z Bogiem; Życie chrześcijańskie jest już życiem wiecznym; Nadzieja osiągnięcia pełni; Wierzę w wieczną Miłość; Radość; Brama do życia wiecznego; Co znaczy wierzyć w życie wieczne?; Wyzwolenia człowieka; Co wnoszą w naszą wiarę słowa „wierzę w życie wieczne”

Autor wychodzi od stwierdzenia, że fundamentalna treść Nowego Testamentu koncentruje się na tym właśnie artykule wiary (- „wierzę w życie wieczne”. Wiara ta jest, według niego, główną zasadą chrześcijaństwa, dlatego stwierdza: *Jeśli chrześcijaństwo nie jest obietnicą życia wiecznego, jest kłamstwem* (s. 24). Życie wieczne polega na komunii z Bogiem, zaś wyłączenie się z tej Miłości, a przez to wyłączenie się z kręgu życia i przejście w śmierć jest tym, co nazywa się piekłem.

Lektura książki zmusza czytelnika do odpowiedzi na fundamentalne pytanie wiary: w co wierzymy, kiedy wyznajemy wiarę w życie wiecz-

ne. W poszukiwaniu odpowiedzi na to pytanie D. Barsotti sugeruje odwołanie się do Kazania na Górze i podpowiada, że życie wieczne należy rozpatrywać nie w kategoriach czasu przyszłego, ale teraźniejszego. *Dobro obiecane pokornym, ubogim i miłosiernym* – pisze – *to w gruncie rzeczy życie wieczne*. A ponieważ według wiary chrześcijańskiej życiem jest sam Chrystus, zatem życie wieczne rozpoczyna się i dokonuje już teraz – oczywiście dla tych, którzy wierzą w Chrystusa i Nim żyją. To sam Chrystus obdarowuje wierzących pełnią życia, a zatem i życia wiecznego. W swojej Osobie przyjął ludzką naturę i w ten sposób uczynił wierzących uczestnikami swojej synowskiej więzi z Ojcem.

Autor łączy życie wieczne z wiarą stwierdzając, że poza wiarą nie ma życia z Chrystusem, z Bogiem, ponieważ życie – to Chrystus. Podkreśla, że „dar z wysoka” dany człowiekowi, jest darem o charakterze mistycznym, a nie przedmiotem racjonalnej refleksji. *Człowiek – pisze – w Bogu będzie żył życiem samego Boga. Przystaną dla niego istnieć ograniczenia czasu i przestrzeni*. Dlatego – podkreśla: *Święci są samym Bogiem w tej mierze, w jakiej On im się udzielił. Ludzie zostali zespoleni z życiem Bożym, żyją w Bogu, a Bóg żyje w nich. Nie są oni Nim, ale w jakiś sposób także Nim: są bowiem czymś jednym, jednym człowiekiem ze Słowem Wcielonym. Misterium Wcielenia Bożego jest wieczne, ponieważ ludzka natura została w Chrystusie w sposób najściślejszy złączona z wiecznym Bóstwem* (s. 42).

Książka napisana jest komunikatywnym, a zarazem sugestywnym językiem, dzięki czemu czytelnik podczas tej lektury zanurza się w dojrzałość wiary i mistycznych doświadczeń skupionych „w Chrystusie i z Chrystusem”.

Autor nieustannie odwołuje się do pojęcia, a przez to i rzeczywistości miłości, która jest kluczem do książki. Życie wieczne, według o. Barsottiego, to niekończąca się miłość, która jest samym Bogiem i błogosławioną wiecznością dla wierzących. *Miłość Boga do człowieka: oto podstawowa treść życia wiecznego*. *Życie wieczne* – pisze autor – *jest w sposób fundamentalny tą miłością, przez którą Bóg jest immanentny nam, a my Bogu*. „*Trwajcie we Mnie, a Ja w was trwał będę*”. *Trwajcie: to trwanie jest właśnie wiecznością*. *Ponieważ trwa-*

*my w Kimś, kto jest wieczny, posiadamy życie wieczne. Ponieważ trwa-
my w Jego wiecznej miłości, uczestniczymy w Jego wieczności* (s. 53).

W dwóch ostatnich rozdziałach Barsotti przedstawia życie wieczne jako królestwo i jako drogę ku jego urzeczywistnieniu. W tym Królestwie, dzięki Chrystusowi, człowiek odzyskuje panowanie nad całym stworzeniem. Wszystko zostaje prawdziwie i na nowo zjednoczone w Chrystusie. Ostatecznie wszystko znajduje wypełnienie w Bożej Miłości.

Recenzowana pozycja przybliża prawdy przede wszystkim z dziedziny mistagogii chrześcijańskiej. Choć porusza zagadnienia eschatologiczne na płaszczyźnie dogmatycznej, jest jednak zasadniczo dziełem z dziedziny teologii duchowości. Lektura ta może być pomocna przede wszystkim studentom, a nawet profesorom zajmującym się zagadnieniami z dziedziny duchowości chrześcijańskiej. Zwłaszcza zaś może być przydatna dla rekolekcjonistów i duszpasterzy.

Wprowadzie książka zawiera interesujące i pogłębione treści teologiczne, to jednak trudno ją zaliczyć do prac o charakterze naukowym. Przede wszystkim nie zawiera przypisów, które ułatwiłyby czytelnikowi dalsze poszukiwania. Trudno doszukać się w niej również odniesień do tekstów źródłowych, poza pewnymi odniesieniami biblijnymi. Wskazanie źródeł doprowadziłoby czytelnika do klasycznych myślicieli – filozofów i teologów.

Książka jednak ze wszech miar zasługuje na zauważenie i rekomendację czytelnikom polskim. Jest bowiem przykładem samodzielnych przemyśleń dobrze przygotowanego teologa, zainteresowanego nurtami współczesnej teologii, która nieustannie odkrywa Boże prawdy dane człowiekowi wierzącemu już tu na ziemi.

Doceniając walory twórczej pracy autora, można mieć nadzieję, że w kolejnym wydaniu książki rozszerzy on niektóre zagadnienia o nowe treści – jak chociażby, nie w pełni rozwiniętą refleksję na temat czyśćca, czy też zagadnienia czasu „końca świata” i tak zwanego sądu.

ks. Jan Decyk